

achterlijk land, verspreid te worden onder allen, wier positie gelegenheid biedt mede te werken aan hervormingsarbeid. In de eerste plaats dus aan de leden der regeering, kamerleden, bestuurders der provincie, leden der provinciale staten, burgemeesters en gemeenteraadsleden in geheel Nederland. Verder aan alle lichamen, van wie aandrang tot hervormingen ook op dit gebied kan uitgaan, met name aan de vakorganisaties, gezondheidscommissies, en corporaties, die werken op hygiënisch terrein.

Aangewezen om een dergelijke actie op touw te zetten en de kosten ervan te dragen is m. i. de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst en haar organen, de afdelingen. Zoo ooit, dan is er thans voor onze Maatschappij vruchtbaar werk te doen. Willen wij, geneeskundigen, in de tijden, die komen, de plaats innemen, die ons rechtens toekomt, dan is onze eerste plicht den weg in te slaan, dien collega WORTMAN op het juiste oogenblik ons heeft gewezen.

Vlissingen, 29 November 1918.

A. STAVERMAN.

II.

Coll. VAN EYK richt zich in het vorige nummer van dit *Tijdschrift* tegen den vorm van de door mij ondernomen actie. Ik wil niet tegenspreken, dat het in het algemeen niet de taak van den eenling is, sociale propaganda te voeren. Maar wanneer er periculum is, waarom mag dan niet de eerste de beste op de bres springen en trachten zich van medestrijders te voorzien? Mijn impulsieve daad ongedaan maken — zooals VAN EYK wil — zou ten schade komen aan de goede zaak, die ook hij wil voorstaan. Men versta mij wel: het is niet mijn bedoeling geweest, een afgerond programma van sociaal-geneeskundige wenschen aan te bieden, veel minder nog mij met sociaal-hygiënische belangen in te laten. De behartiging van deze laatste is den centralen gezondheidsraad en de overige staats-organen der volksgezondheid voldoende toevertrouwd. De voornaamste strekking van mijn betoog is geweest, de belangstelling te wekken voor een goede ziektewet, omdat die alshetware automatisch de sociale geneeskunde in ons land op een veel hooger peil zal brengen. Mijn initiatief heeft slechts ten doel gehad, een beweging van beperkten, maar urgenten aard in het leven te roepen. Ik hoop echter, dat die beweging zich straks over bredere banen ontwikkelen zal, en dan geleid zal worden door een krachtige organisatie, gedragen door de geheele geneeskundige wereld.

Ik vertrouw in den geest te handelen van hen, die zich bij mijn streven hebben aangesloten, wanneer mijn artikel over sociaal-geneeskundige hervormingen, vergezeld van de instemmings-betuigingen, ook aan de leden der volksvertegenwoordiging wordt toegezonden. Daardoor zal meer zekerheid verkregen worden, dat onze klacht gehoord wordt, en niet de eeuwige rust in de ministeriële bureaux eraan ten deel valt.

Tot Woensdag 11 Dec. zal ik gaarne nog kaartjes in ontvangst nemen.

Amsterdam, 2 December 1918.

J. L. C. WORTMAN.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

GIESSEN. — Legaten van prof. Gaffky. Wijlen de directeur van het Institut für Infektionskrankheiten heeft aan de universiteit 10000 mark vermaakt om een stipendium te stichten tot ondersteuning van een student in de geneeskunde, en aan de stad Giesen een even groot bedrag, om met de rente daarvan behoeftige groote gezinnen te ondersteunen (*Allg. med. Centrals.*).

BUDAPEST. — Een eilandje in de griepzee. Te Neusohl in Hongarije bevindt zich een sanatorium voor borstlijders uit het leger, met 2400 bedden. Hoewel de stad en de omgeving, evenals het geheele land, sterk door griep bezocht waren, en de inrichting in levendig verkeer met de buitenwereld staat, zijn er slechts weinig